

**UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT
„ION CREANGĂ” DIN CHIȘINĂU**

Cu titlu de manuscris

C.Z.U. 373.2.018(043.2)

BIRTOK ANDRASCIOC VASILICA

**SOCIALIZAREA PREȘCOLARILOR ÎN CONTEXTUL
PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL GRĂDINIȚĂ-FAMILIE**

531.01 - Teoria generală a educației

Rezumatul tezei de doctor în științe ale educației

CHIȘINĂU, 2023

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale „Științe ale Educației”,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Componența Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat

Președintele comisiei:

COJOCARU Victoria, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Conducători științifici:

ANTOCI Diana, doctor habilitat în științe ale educației, conferențiar universitar,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

CHIRICA Galina, doctor, conferențiar universitar

Referenți oficiali:

PANICO Vasile, doctor în pedagogie, profesor universitar, Universitatea
Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

SACALIUC Nina, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, Universitatea de
Stat „Alec Russo” din Bălți

MĂȚĂ Liliana, doctor în științe ale educației, conferențiar universitar,
Universitatea din Bacău, România

MÎSLIȚCHI Valentina, doctor în pedagogie, conferențiar universitar,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Susținerea tezei va avea loc la 15 septembrie, 2023, ora 14.00, în ședința Comisiei
de susținere publică a tezei de doctor din cadrul Universității Pedagogice de Stat
„I. Creangă” din Chișinău, str. I. Creangă, nr. 1, blocul 2, sala Senatului

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca științifică a
Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău (www.upsc.md) și
pe pagina web a ANACEC (www.anacec.md)

Rezumatul a fost expediat la 3 august 2023

Președintele comisiei:

COJOCARU Victoria,
doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar

Conducător științific:

ANTOCI Diana,
doctor habilitat în științe ale educației, conferențiar universitar

Autor:

BIRTOK ANDRASCIUC Vasilica

Cuprins:

Repererele conceptuale ale cercetării	4
Conținutul tezei	9
1.Fundamente pedagogice și psihologice ale socializării preșcolarelor. 9	
2.Repere conceptuale și metodologice ale parteneriatului educațional grădiniță-familie	11
3.Studiul experimental al socializării preșcolarelor în contextul valorificării parteneriatului educațional grădiniță-familie	16
Concluzii generale și recomandări	24
Bibliografie	27
Lista publicațiilor autoarei la tema tezei	30
Adnotare (română, engleză, rusă).....	33

Lista abrevierilor:

G.C. – grupul de control

G.E. – grupul experimental

SCS-E – Screening-ul competențelor sociale, forma pentru educatori

SCS-P – Screening-ul competențelor sociale, forma pentru părinți

5CE – Chestionarul de evaluare a parteneriatului educațional

Modelul pedagogic SPPE – Modelul pedagogic de socializare a preșcolarelor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie

UNESCO – Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură

p.c. – puncte convenționale

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța problemei abordate. Pentru ca preșcolarii să se integreze eficient în societate, ei au nevoie să dispună de o anumită educație, de dezvoltare a competențelor și comportamentelor la un nivel ridicat. Cercetările din domeniul pedagogiei (D. C. Berliner [31], H. Schaub și K. G. Zenke [24], J. Szcepanski [25], H. B. Bekkep [28], C. Cuceș [9], V. Mih [19], C. și A. Glava [12], L. Măță [16], V. Cojocaru [7; 23], V. Mislitchi [17], V. Botnari [15], D. Antoci [1], V. Panico [20], S. Golubițchi [14], N. Sacaliuc [22; 23], E. Vărășmaș [27] etc.), psihologiei (D. Goleman [13], C. Ștefan și E. Kallay [26], etc.), demonstrează că stimularea socializării la vârsta preșcolară este asociată cu dezvoltarea competențelor sociale, a complianței la reguli, a relaționării sociale, a manifestărilor prosoziale exteriorizate prin cogniții, emoții, comportamente; dezvoltate alături de familie și îndrumați de specialiști în cadrul educației formale, nonformale, informale.

Importanța socializării preșcolarilor rezultă din conținutul documentelor de politici ale educației, relevante pentru dezvoltarea sistemului educațional pe plan național și internațional: Codul Educației al Republicii Moldova [37], Cadrul de referință al educației timpurii Republica Moldova [35], Curriculum pentru educație timpurie din România [33], Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani [34], dar și din tematica multiplelor evenimente științifice: Conferință mondială interguvernamentală „World Conference on Early Childhood Care and Education: Investing early for better learning and a brighter future” sub egida UNESCO, 14-16 noiembrie 2022; Conferința „Twenty Years of the Socialization of Education” organizată de Universitatea Duy Tan în colaborare cu Asociația Vietnameză a Universităților și Colegiilor Private din Vietnam, 18 august 2022, etc.

Cercetările în vederea socializării copilului la etapa actuală sunt sub influența unui macro- și micromediu social contemporan și orientate spre direcția optimizării raporturilor dintre familie și societate, fiind concentrate pe problematica caracterului prospectiv-anticipativ al educației și analiza aspectelor de ordin social al învățământului.

Descrierea situației în domeniul cercetării și identificarea problemei de cercetare. Abordarea conceptului de *socializare* a constituit un domeniu prioritar de cercetare din partea mai multor autori din SUA, Europa, România și Republica Moldova. Cercetătorii au analizat definițiile expuse în literatura științifică europeană și au propus propriile clasificări și caracteristici definitorii ale socializării.

În prezentarea unor noi teorii privind *socializarea* din perspectiva beneficiului educabililor din sistemul educațional, sunt remarcate cercetătorii în plan internațional: D. C. Berliner [31], H. Schaub și K. G. Zenke [24], J. Szczeplanski [25], H. B. Беккер [28] și alții. Cercetătorii care au abordat conceptul de *parteneriat educațional* prin prisma valorii, dinamicii și a rezultatelor unui parteneriat care vizează relația dintre educatori, comunitate și oamenii de știință se numără: F. Smit *et al* [32]; D. Berliner [31]; un interes sporit privind parteneriatul educațional, ca rezultat în dezvoltarea unui sistem sinergic de educație centrat pe copil, au demonstrat, în studiile lor, autorii H. М Таланчук, И. П. Подласый.

În România printre autorii care s-au preocupat de problematica conceptualizării *socializării*, de aspectele teoretice și metodologice cu privire la proiectarea și organizarea activităților cu scopul dezvoltării socializării, pot fi enumerați: C. Cucuș [9], C. Furtună [11], V. Mih [19], L. Mătă [16] ș. a. Cercetătorii, E. Vărășmaș [27], S. Cristea [8], A. Băran - Pescaru A [2], M. Bocoș [3], C. Glava și A. Glava [12], O. Benga *et al* [30] etc. au abordat conceptul de *parteneriat* educațional prin fundamentarea clasificărilor multiple, conținuturilor variate, a strategiilor și metodelor de implementare.

Valorile conceptului de socializare și argumentarea necesității formării prerechizitelor pentru competențele sociale de la vârste timpurii au fost studiate în Republica Moldova de cercetătorii L. Cuznețov [10], S. Cemortan [6], V. Cojocaru [7; 23], G. Chirică [42; 43; 48], V. Botnari [15], V. Panico [20], M. Borozan [4], D. Antoci [1] ș. a. Conceptul de parteneriat educațional și formele acestuia au fost cercetate de: L. Cuznețov [10], V. Mîslițchi [17], A. Cara *et al* [5].

Parteneriatul educațional constituie un demers educațional care prin componentele sale de comunicare, conformitate, creativitate, coeziune, coerență și eficiență, asigură o bază pentru dezvoltarea procesului educațional din instituția de învățământ, iar conținuturile manifestate de cogniții, emoții și comportamente creează o stare de siguranță și confort în rândul părților partenere și a celor implicați în demersul educațional.

În urma analizei și identificării a mai multor confruntări de opinii ale cercetătorilor expuse cu privire la conceptele studiate în literatura științifică și prin prisma experiențelor acumulate din activitatea profesională, constatăm prezența unor **contradicții**:

- insuficiența fundamentelor pedagogice și psihologice de conceptualizare, proiectare, organizare și realizare a socializării prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie și necesitatea de socializare a preșcolarilor consemnată în standardele educaționale la

nivelul național și internațional în conformitate cu solicitările contemporaneității;

- nivelul scăzut al pregătirii profesionale a cadrelor didactice pentru socializarea preșcolărilor în contextul parteneriatului educațional și prevederile documentelor de politici privind formarea inițială și continuă a cadrelor didactice pentru valorificarea parteneriatului pentru socializarea preșcolărilor.

Contradicțiile identificate au generat **problema cercetării**: care sunt reperele pedagogice teoretico-aplicative ale socializării preșcolărilor prin asigurarea funcționalității procesului de organizare și realizare a parteneriatului educațional grădiniță-familie?

Scopul cercetării constă în fundamentarea teoretico-aplicativă, elaborarea și validarea Modelului pedagogic de socializare a preșcolărilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie.

Obiectivele cercetării:

1. Determinarea fundamentelor pedagogice și psihologice ale socializării preșcolărilor în contextul parteneriatului educațional.
2. Stabilirea reperelor conceptuale și metodologice ale parteneriatului educațional grădiniță-familie pentru socializarea preșcolărilor.
3. Evaluarea nivelului de socializare a preșcolărilor în cadrul parteneriatului educațional.
4. Elaborarea și validarea metodologiei de cercetare a socializării preșcolărilor în contextul parteneriatului educațional.
5. Validarea Modelului pedagogic de socializare a preșcolărilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie.
6. Elaborarea concluziilor generale și a recomandărilor.

Ipoteza cercetării. Socializarea preșcolărilor în contextul parteneriatului educațional grădiniță-familie se asigură în cazul în care procesul respectiv se bazează pe: conceptualizarea pedagogică și psihologică a socializării preșcolărilor; stabilirea reperelor de conceptualizare, proiectare și organizare a parteneriatului educațional grădiniță-familie pentru o realizare optimă a socializării preșcolărilor; elaborarea și validarea Modelului pedagogic SPPE.

Metodologia cercetării științifice. Cercetarea s-a bazat pe paradigmele educației: constructivistă (J. Piaget [apud 12] etc.); abordările psihanalitice (E. Erikson [apud 19] etc.), paradigma umanistă (A. Maslow [apud 12] etc.), cognitivistă (A. Ellis [apud 19], A. Beck [apud 19] etc.); conceptualizarea procesului de socializare din perspectivă pedagogică, psihologică, sociologică, cu accent pe caracteristicile specifice vârstei preșcolare (J. Szecepanski [24], A. Glava și C. Glava

[12], D. Goleman [13], C. Ștefan și E. Kallay [26]; abordări pedagogice privind funcționalitatea parteneriatului educațional, componentele structurale și beneficiile cooperării dintre părțile partenere în cadrul parteneriatului educațional: L. Cuznețov [10], V. Mîslițchi [17], A. Cara *et. al.* [5], E. Vărășmaș [27], C. Cucoș [9], S. Cristea [8]. C. Furtună [11]); particularitățile specifice vârstei preșcolare în vederea eficientizării socializării, prin comportamente, emoții, gânduri: N. Sacaliuc [22; 23], Papuc L. *et al.* [21], C. Glava și A. Glava [12], C. Ștefan și E. Kallay [26], M. Miclea [18].

Metodele cercetării științifice:

metode teoretice: analiza, sinteza, generalizarea și sistematizarea conceptelor pedagogice, modelarea teoretică;

metode praxiologice: experimentul pedagogic, observarea, convorbirea, chestionarea;

metode statistice: analiza cantitativă și calitativă a datelor cercetării, prelucrarea statistică și matematică a rezultatelor experimentale, testul t-Student, coeficientul de corelație Bravais-Pearson.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării. Cercetarea se axează pe problematica mediului preșcolar, pe stabilirea cadrului teoretic al socializării preșcolarilor în contextul parteneriatului educațional; elaborarea *Modelului teoretic al socializării* și a definiției conceptului conceptului de socializare; elaborarea *Modelului structural al parteneriatului educațional* și identificarea *mecanismului funcțional de interconexiuni interne a parteneriatului educațional* și definiției conceptului de parteneriat educațional; determinarea *legitității asigurării eficienței socializării preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional*; conceptualizarea *Modelului pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie*; identificarea corelației dintre parteneriatul educațional și socializarea preșcolarilor prin prisma celor trei dimensiuni ale socializării: cognitiv-comportamentală, afectiv-volitivă, comunicativ-socială și a celor șase componente structurale ale parteneriatului educațional: comunicare, conformitate, creativitate, coerență, coeziune, eficiență prin manifestările cognitive, emoționale și comportamentale.

Rezultatele obținute care au contribuit la soluționarea problemei științifice constau în *conceptualizarea Modelului pedagogic SPPE, fapt care a contribuit la progresul socializării preșcolarilor în vederea răspunderii nevoii adaptării sociale.*

Semnificația teoretică a cercetării rezidă în: conceptualizarea științifică a socializării și a parteneriatului educațional; interpretarea științifică a funcționalității legitității asigurării socializării preșcolarilor

prin valorificarea parteneriatului educațional; fundamentarea teoretică a *Modelului pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie*; descrierea oportunităților strategice de stimulare a parteneriatului educațional pentru socializare; formularea indicatorilor, descriptorilor și valorilor parteneriatului educațional; fundamentarea teoretică a Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor.

Valoarea aplicativă a cercetării se profilează din: elucidarea condițiilor pedagogice pentru implementarea și validarea experimentală a *Modelului pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie*; elaborarea Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional constituit din programele formative pentru cadrele didactice din învățământul preșcolar, pentru părinți și pentru preșcolari orientate spre proiectarea și implementarea activităților didactice comune cu preșcolarii pe domenii de dezvoltare, integrate, liber alese, pentru dezvoltarea personală; elaborarea recomandărilor practice pentru formarea continuă a cadrelor didactice implicate în procesul educațional; elaborarea și validarea instrumentelor de evaluare a socializării – *Fișa de observare a socializării preșcolarilor* și a parteneriatului educațional – *Chestionarul de evaluare a parteneriatului educațional (5CE)*. Instrumentele diagnostice elaborate pot fi utile și benefice pentru specialiștii din domeniul științelor educației, psihologiei, inclusiv pentru cadrele didactice din instituțiile de învățământ general și nu în ultimul rând pentru studenți.

Implementarea rezultatelor științifice s-a realizat prin valorificarea în cadrul parteneriatului educațional din Școala Gimnazială nr. 5, Sighetu Marmăției, Maramureș, România, a conținuturilor Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor.

Aprobarea rezultatelor cercetării s-a realizat prin prezentările la conferințele științifice naționale și internaționale: *Peculiarities of educational partnership in preschool educational institutions* în Conferința Științifică și Practică Internațională „Modern Education: strategies and technologies of teaching youth and adults”, ediția X, Pereyaslav, Ucraina, Universitatea Grigory Skovoroda din Pereyaslav, 2023; *Dezvoltarea abilităților sociale de viață la preșcolari prin activități instructiv educative la grădiniță* în Conferința Științifică și Practică Internațională „Actual priorities of modern science, education and practice”, ediția XII, Paris, Franța, 2022; *Studiu privind colaborarea cu părinții în activitățile instructiv-educative on-line a preșcolarilor în*

vreme de pandemie în Conferința Științifică cu participare internațională „Educația în fața noilor provocări”, UST, Chișinău, Moldova, 2021; *Grădinița – mediul educațional favorabil socializării copilului preșcolar* în Conferința științifico-practică cu participare internațională „Orientări axiologice ale constructivismului în educația modernă”, UST, Chișinău, Moldova, 2020; *Eficientizarea colaborării dintre grădiniță și familie prin parteneriatul educațional* în Conferința Științifică cu participare internațională „Învățământ superior: tradiții, valori, perspective”, UST, Chișinău, Moldova, 2020; *Importanța parteneriatului grădiniță-familie în eficientizarea socializării la preșcolari* în Conferința Republicană a Cadrelor Didactice, UST, Chișinău, Moldova, 2019; *Socializarea la vârsta preșcolară și valențele familiei în acest proces* în Simpozionul „Tradiție și inovație în educație”, UST, Chișinău, Moldova, 2019; *Calitățile educatoarei în stabilirea unei relații eficiente dintre ea, copil și părinte în actul de socializare a preșcolarului* în Conferința Republicană a cadrelor Didactice, UST, Chișinău: Moldova, 2020; *Socializarea la vârsta preșcolară și rolul parteneriatului grădiniță-familie în acest proces* în Conferința Științifică Națională „Orientări actuale în cercetarea doctorală”, Universitatea de Stat „Alec Russo” Bălți, Moldova, 2018.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** este argumentată actualitatea și importanța problemei abordate; sunt formulate problema cercetării, scopul, obiectivele și ipoteza cercetării, se elucidează noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor obținute, semnificația teoretică și valoarea aplicativă a cercetării, aprobarea rezultatelor; este descrisă sinteza metodologiei de cercetare.

În **Capitolul 1. Fundamente pedagogice și psihologice ale socializării preșcolarilor** se analizează legătura dintre socializare și educație; delimitările conceptuale ale socializării din perspectiva educațională studiată (perspectiva pedagogică, psihologică, sociologică); mecanismele și condițiile socializării personalității; teoriile care stau la baza dezvoltării copilului (teoria dezvoltării cognitive a lui J. Piaget [apud 12], teoria dezvoltării psihosociale a lui E. Erikson [apud 9], teoria socio-culturală a lui L. Vîgotski [apud 9], teoria învățării sociale A. Bandura [12]); particularitățile vârstei preșcolare; este elucidat specificul socializării copiilor de vârstă preșcolară în instituțiile de învățământ.

După J. Szczeplanski [25], socializarea este interpretată prin prisma „influenței complete a mediului”, acesta, prin urmare, impune subiectul „la participarea în viața socială, îl învață cum să se comporte conform normelor în vigoare, să înțeleagă cultura”, în afară de aceasta individul

devine „capabil să se întrețină și să îndeplinească anumite roluri sociale” [25, p. 77].

Cercetările realizate de J. I. Goodland și R. H. Anderson [apud 18], sugerează că la copiii mici, calitatea competenței sociale, în perioada preșcolară, prezice cu acuratețe competența socială și academică în clasele mai mari de școală. De aceea, este necesară identificarea timpurie a deficitelor competențelor sociale și intervenția precoce la nivelul acestora [apud 18, p. 3].

Potrivit cercetătorului V. Panico [20, pp. 10-11], educația, ca fenomen socio-uman, reprezintă viața societății umane. Conform opiniei acestuia, pentru a determina structura și a redefini procesul educațional, este necesar de observat structura procesului de socializare, specificul socializării și a educației ca fenomen socio-uman. După V. Panico, socializarea personalității este formată din două procese care relaționează și anume: influența mediului socio-uman asupra personalității, cu toată diversitatea de factori și aspecte, și încadrarea nemijlocită a personalității în sistemul de activități și atitudini socio-umane, unde omul influențează în mod activ și selectiv asupra mediului social [idem].

Legătura de bază a socializării și a educației o constituie interacțiunea dintre personalitate și mediul socio-uman. Un proces mai larg în raport cu educația îl reprezintă socializarea, ce include factori spontani, care se întrevăd în procesul de formare și dezvoltare a personalității [20, p. 11].

Nucleul educației reprezintă încadrarea nemijlocită a personalității în sistemul de activități și atitudini sociale, potrivit V. Panico [20, p. 12].

În acest context, socializarea din perspectivă pedagogică este definită ca proces de durată, prin care individul ajunge, ca urmare a unei reglări specific-culturale, la satisfacerea necesităților cotidiene, la relații echilibrate cu membrii familiei sau cu alte persoane și la un comportament cât mai potrivit, dobândind mijloace esențiale de înțelegere, un repertoriu atitudinal și modele comportamentale [5, p. 251].

V. Cojocarul evidențiază socializarea printre premisele și sursele procesului inovațional în învățământ ca fiind regăsită prin evoluția dezvoltării sociale și a politicilor educaționale, prin umanizarea relațiilor între membrii implicați în procesul educațional, accentuând creativitatea subiecților, activitatea experimentală de căutare, de inovare a instituțiilor de învățământ [7, p. 157]. Cercetătoarea subliniază că educația poate avea o contribuție semnificativă pentru societatea bazată pe cunoaștere, care poate fi atinsă prin coeziunea socială, fiind consecința relaționării sociale ca o componentă a socializării [7, p. 164]. Astfel, se constată necesitatea

îmbunătățirii și creșterii calității educației atât la nivel național, cât și internațional, a reformelor sistemului educațional, adaptării continue a cadrului legislativ și a cerințelor pedagogice specifice în funcție de evoluția mediului social [7, p. 51-52].

Cercetătoarea D. Antoci conchide că socializarea este un proces de continuă interacțiune și adaptare socială prin care se asimilează aptitudinile și deprinderile necesare activității specifice fiecărui individ posesor de statusuri și roluri sociale definite. Formarea atitudinilor de valoare și a sistemelor de valori reprezintă o parte organică a procesului de socializare [1].

Din analizele efectuate constatăm că socializarea este un proces dinamic, integru, *orientat spre adaptarea subiectului la schimbările și solicitările societății contemporane prin cooperarea actanților educaționali. axată pe dezvoltarea afectivității, cunoștințelor, complianței la reguli, comunicării, relaționării sociale, comportamentului prosocial.*

Capitolul 2. Repere conceptuale și metodologice ale parteneriatului educațional grădiniță-familie include dimensiunile teoretice ale parteneriatului educațional, conținuturile din perspectiva structurii elementelor; blocajele care pot să apară între parteneri în cadrul parteneriatului educațional; elaborarea și validarea *Fișei de observare a socializării preșcolarilor* și a Chestionarului 5CE, descrierea *Modelului pedagogic SPPE*.

Conceptul de *parteneriat educațional* este cercetat în întreaga lume, din varii perspective, sub influența multiplelor schimbări socio-economice și culturale.

Examinarea definițiilor conceptului de parteneriat educațional din literatura de specialitate ne-a condus spre identificarea construcției interne a acestei forme de colaborare. Așadar, structura parteneriatului este procesuală; presupune cunoștințe, strategii, competențe, aptitudini convergente; presupune un management care este bazat pe disponibilitate la schimbare, acceptarea diferențelor, comunicare, colaborare, complementaritatea contribuțiilor.

Conform analizei datelor din literatura științifică (L. Cuznețov [10], V. Mîslișchi [17], A. Cara *et. al* [5], E. Vărășmaș [27], C. Cucuș [9], S. Cristea [8], C. Furtună [11]) și a interpretărilor acestora din perspectiva problematicii abordate în cercetare, constatăm relevanța includerii în structura parteneriatului a următoarelor componente: *comunicarea, conformitatea, creativitatea, coerența, coeziunea, eficiența.*

Implementarea acestor componente în cadrul unui parteneriat educațional asigură eliminarea unor blocaje care pot să apară, precum: lipsă de comunicare, dificultăți în definirea problemei, dificultăți în a

distinge între faptă și problemă, neîncredere, teama de a nu greși, de a nu se face de rușine, frica de a fi minoritar, descurajarea, graba de a accepta prima idee și altele.

Indiferent de nivelul lor de dezvoltare, considerăm că toate cele șase componente se exprimă și se manifestă prin diverse conținuturi în cadrul unui parteneriat educațional, și anume *comportament, emoții, cogniții*. Componentele parteneriatului educațional grădiniță-familie au fost evaluate cu ajutorul chestionarului 5CE.

În acest context referențial, s-a formulat ideea că prin colaborarea părinților cu grădinița aceștia pot completa, sprijini și dezvolta personalitatea copilului. O educație adevărată și reală se fundamentează în familie și se continuă în grădiniță și școală.

În baza analizei, a fost conceptualizată o nouă viziune a parteneriatului educațional. Astfel, *parteneriatul educațional constituie un demers educațional care prin comunicare, conformitate, creativitate, coeziune, coerență și eficiență, asigură socializarea și cooperarea partenerilor în soluționarea unei probleme de interes comun și creează o stare de siguranță și confort*. Prin sintetizare analitică a coordonatelor parteneriatului educațional, a fost elaborat Modelul structural al parteneriatului educațional, ilustrat în Figura 1.

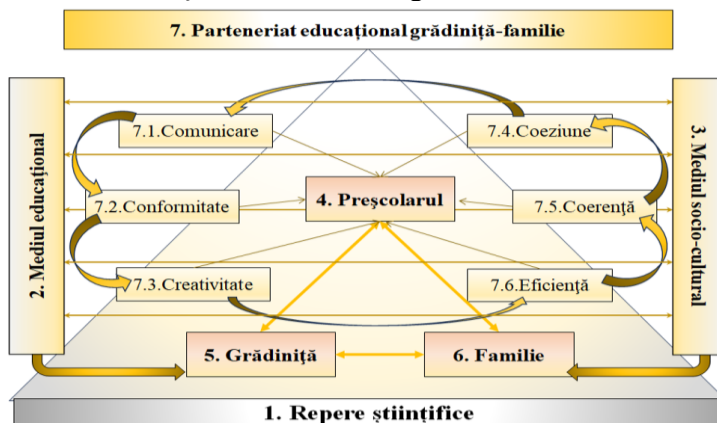

Fig. 1. Modelul structural al parteneriatului educațional

Fundamentarea și elaborarea Modelului pedagogic SPPE s-a axat pe concepțiile teoretice privind abordarea socializării și a competențelor sociale și eficientizarea procesului de socializare a preșcolarilor prin parteneriatul educațional grădiniță-familie.

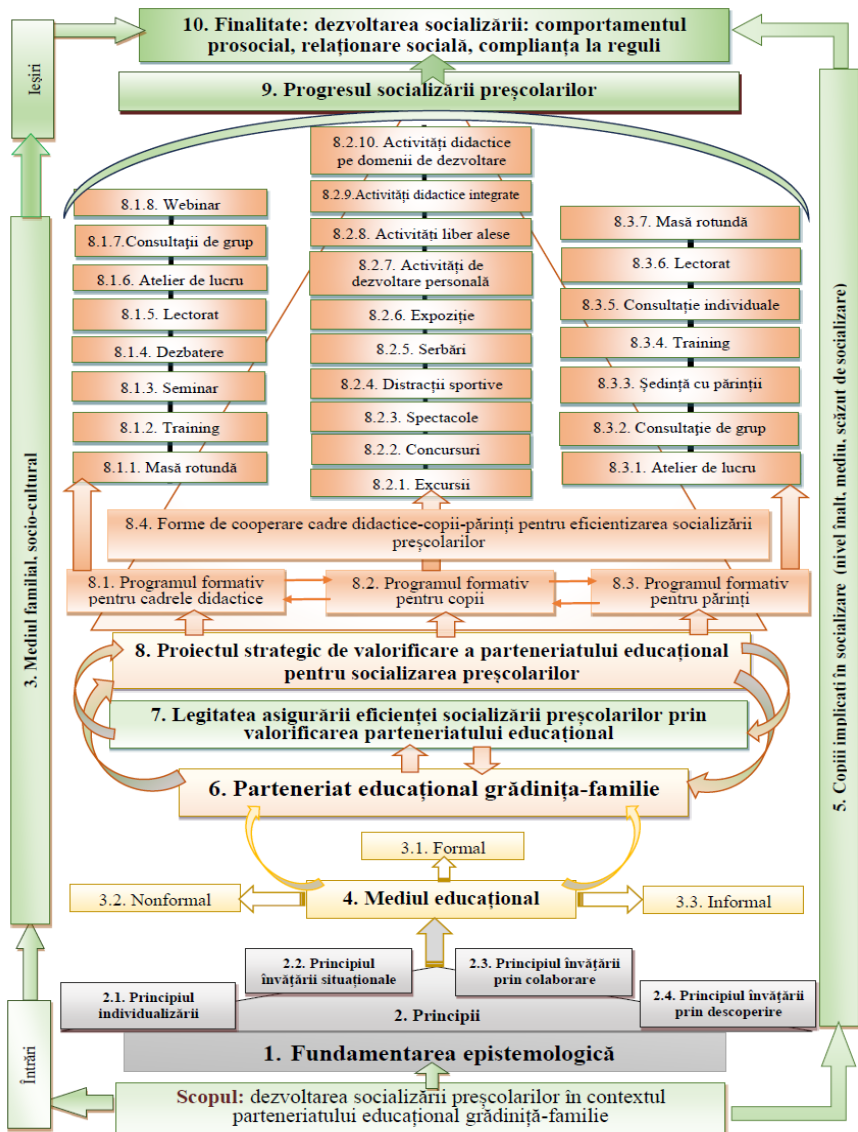

Fig. 2. Modelul pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie

Modelul pedagogic SPPE cuprinde: fundamentarea epistemologică; principii (*principiul individualizării, principiul învățării situaționale, principiul învățării prin colaborare, principiul învățării prin descoperire*); mediul familial, socio-cultural; mediul educațional: formal, informal, nonformal; copii implicați în socializare (la nivel scăzut, mediu,

înalt); parteneriatul educațional grădiniță-familie (legitatea asigurării eficienței socializării preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional); proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor, care conține programul formativ pentru cadrele didactice, programul formativ pentru copii, programul formativ pentru părinți. De asemenea, în Modelul pedagogic SPPE sunt specificate formele de cooperare pentru cadre didactice-copii-părinți cu intenția eficientizării socializării preșcolarilor: pentru cadre didactice: masă rotundă, seminar, consultații de grup, webinar, lectorat, atelier de lucru, dezbateri; pentru părinți: consultații individuale și de grup, masă rotundă, lectorat, atelier de lucru, training; pentru preșcolari: activități pe domenii experiențiale, activități didactice integrate, activități de dezvoltare personală, activități liber alese, excursii, expoziții, concursuri, distracții sportive, spectacole, serbări. Aceste activități din cadrul programelor au contribuit la progresul socializării preșcolarilor și, implicit, la dezvoltarea nivelului de socializare; complianța la reguli, relaționare socială, comportament prosocial.

În contextul cercetării socializarea este prezentată prin conținut și procesualitate în baza următoarelor componente: cognitiv-comportamentală, afectiv-volitivă și comunicativ-socială, care sunt expuse și detaliate în Modelul teoretic al socializării, ilustrat în Figura 3.

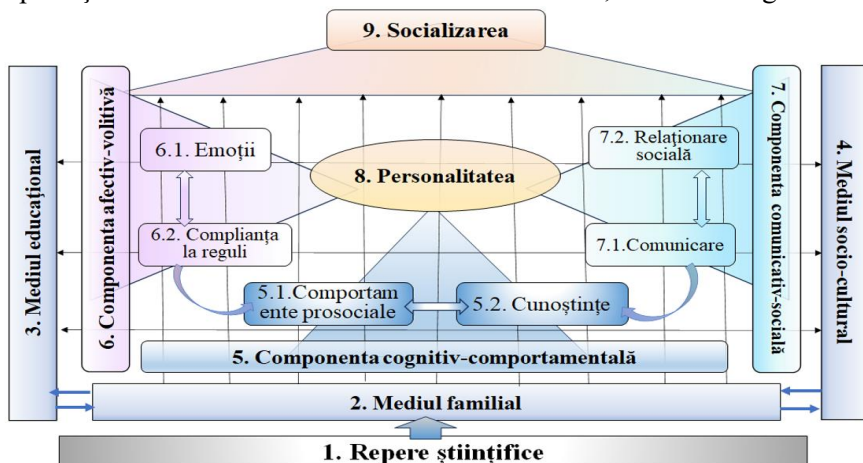

Fig. 3. Modelul teoretic al socializării

Componenta cognitiv-comportamentală implică comportamente, cunoștințe despre cunoașterea lumii din jur, a mediului natural și social și asimilarea acestor cunoștințe; capacitatea de a aplica cunoștințele în practică, în diverse activități cognitive; capacitatea de a participa la

activități creative, de a cerceta, de a da sens lumii în care trăiesc [26]; capacitatea de înțelegere a diferitelor situații contextuale; capacitatea de a rezolva creativ situații problematice. *Componenta afectiv-volitivă* include emoția, complianța la reguli, cunoașterea și acționarea conform normelor prosociale și a regulilor (culturale, religioase); acceptarea și asimilarea acestora; atitudine solidară cu mediul înconjurător și societatea; responsabilitatea pentru faptele și acțiunile proprii. *Componenta comunicativ-socială* reprezintă relaționarea socială, comportamentul prosocial, cunoașterea și exprimarea verbală și nonverbală în diferite contexte sociale pozitive și/sau negative; interes pentru participare în relaționare, în activități sociale, participare prin poziție creativă, activă; gestionarea, rezolvarea conflictelor prin comunicarea cu ceilalți, orientată spre cooperare și colaborare.

Luând în considerare socializarea prin prisma abordării bazate pe competențe, este indicat să vorbim despre categoria „competență socială” ca urmare a socializării. Baza competențelor sociale este socializarea.

Cercetătorul H. B. Беккер afirmă că „competența socială este definită ca o educație personală integrală, care cuprinde o serie de componente interdependente și complementare ale sferei cognitive, emoționale și comportamentale, permițând individului să se adapteze și să se împlinească în condițiile societății moderne, adică să treacă cu succes la socializare” [28].

În această ordine de idei, venim cu o conceptualizare a socializării din perspectiva parteneriatului educațional. Astfel, *socializarea reprezintă un proces dinamic, integru, orientat spre adaptarea subiectului la schimbările și solicitările societății contemporane prin cooperarea actanților educaționali, axat pe dezvoltarea afectivității, cunoștințelor, complianței la reguli, comunicării, relaționării sociale, comportamentului prosocial.*

În baza elaborării *Modelului teoretic al socializării* și definirea conceptului de socializare și elaborării *Modelului structural al parteneriatului educațional* și definirea conceptului de parteneriat educațional s-a elaborat *legitatea asigurării eficienței socializării preșcolară prin valorificarea parteneriatului educațional*, reflectată în Figura 4. Legitatea a fost identificată în urma determinării analizei datelor științifice în componentele structurale ale socializării și parteneriatului educațional.

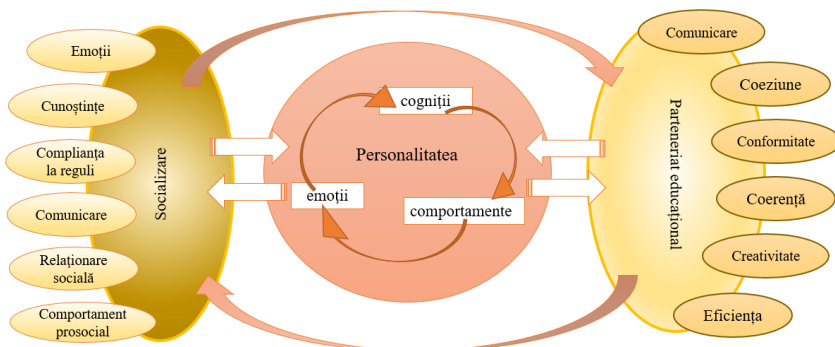

Fig. 4. Legătura asigurării eficienței socializării preșcolară prin valorificarea parteneriatului educațional

Interrelaționarea componentelor socializării și a parteneriatului educațional conlucrează sinergic în favoarea optimizării socializării preșcolarelor.

Capitolul 3. Studiul experimental al socializării preșcolarelor în contextul valorificării parteneriatului educațional grădiniță-familie include designul cercetării cu precizarea scopului și obiectivelor demersului experimental pentru etapele de constatare, formare și control, instrumente de cercetare utilizate. Rezultatele obținute au fost prezentate prin comparație la etapa de constatare și control; a fost descris procesul de eficientizare a socializării preșcolarelor; s-a prezentat elaborarea și implementarea Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarelor „Cu mic, cu mare, spre socializare”. Aceste considerente fundamentează validarea *Modelului pedagogic SPPE* în vederea răspunderii nevoii de adaptare și integrare în mediul social.

Obiectivele Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarelor „Cu mic, cu mare, spre socializare” sunt: participarea cadrelor didactice și părinților la diverse forme comune de activitate (mese rotunde, ateliere de lucru, consultații de grup și individuale, training-uri) axate pe specificul eficientizării socializării preșcolarelor; stimularea interesului părinților de a participa la activitățile de eficientizare a socializării copiilor desfășurate în grădiniță; îmbunătățirea comunicării dintre cadre didactice și părinți în vederea valorificării parteneriatului grădiniță-familie, axat pe eficientizarea socializării preșcolarelor; organizarea și desfășurarea diverselor activități (expoziții, concursuri, vizite, excursii) ce vizează problema eficientizării socializării copiilor cu implicarea activă a părinților, cadrelor didactice și preșcolarelor.

În *experimentul de constatare* s-a urmărit *scopul* de a determina nivelul inițial al socializării preșcolarului, pe de o parte, și a evalua parteneriatul educațional grădiniță-familie, realizat cu părinții preșcolarilor, pe de altă parte. În conformitate cu scopul experimentului constatativ, am trasat următoarele obiective: 1) stabilirea eșantionului reprezentativ din perspectivă statistică; 2) identificarea metodologiei de cercetare a socializării copiilor de vârstă preșcolară și a parteneriatului educațional în cadrul instituțiilor de educație timpurie; 3) evaluarea socializării copiilor de vârstă preșcolară și a parteneriatului educațional grădiniță-familie; 4) prelucrarea și analiza rezultatelor etapei de constatare.

Realizarea experimentului constatativ s-a desfășurat pe un grup ce a cuprins 254 subiecți: 124 de preșcolari și 124 de părinți ai acestor copii și 6 cadre didactice de la Școala Gimnazială nr. 5. Nr. 10 Sighetu Marmăției, Maramureș.

La etapa de constatare am utilizat metodele de observare, chestionare a cadrelor didactice și a părinților preșcolarilor și am aplicat următoarele instrumente de cercetare: *Fișa de observare a socializării preșcolarilor*; *Screeningul competențelor sociale, forma pentru părinți și educatori (SCS-P 4/5, SCS-E 4/5)* din Bateria de teste PEDa (M. Miclea [18]); *Chestionarul de identificare a implicării părinților în educația copilului* (V. Andrasciuc [38]); *Chestionarul de evaluare a parteneriatului educațional SCE* (D. Antoci, V. Andrasciuc-Birtok [38]).

Rezultatele finale obținute la *Fișa de observare a socializării preșcolarilor* se regăsesc în Tabelul 1.

Tabelul 1. Repartiția subiecților la *Fișa de observare a socializării preșcolarilor* (părinți și cadre didactice) la etapa de constatare (nr., %)

Grup părinți	Nivel scăzut		Nivel mediu		Nivel ridicat		Grup cadre didactice	Nivel scăzut		Nivel mediu		Nivel ridicat	
	nr.	%	nr	%	nr	%		nr	%	nr	%	nr	%
G.C.	57	91,9	4	6,4	1	1,6	G.C.	54	88	6	9,6	2	3,2
G.E.	57	91,9	3	4,8	2	3,2	G.E.	53	85	7	11,2	2	3,2

Rezultatele finale obținute la SCS-P, respectiv SCS-E, se regăsesc în Tabelul 2. Rezultatele obținute în baza SCS-E la etapa de constatare ne-au permis să stabilim nivelul de socializare și prechizitele pentru competențele sociale obținute de preșcolarii grupei mijlocii. Constatăm că predomină un nivel scăzut al socializării, fapt ce ne îndreptățește să argumentăm că preșcolarii au nevoie de sprijin pentru eficientizarea socializării, iar părinții de ajutor din partea cadrelor didactice pentru a veni în sprijinul lor. Aceasta se poate realiza printr-un

parteneriat educațional în care părinții să fie părți parteneri în proiect, iar cadrele didactice necesită un schimb de experiență pentru a-și modela activitățile, cu scopul de a eficientiza socializarea preșcolarilor printr-un parteneriat educațional cu familia.

Tabelul 2. Repartiția subiecților conform codurilor SCS-P, SCS-E la etapa de constatare (nr., %)

SCS-P	codul						SCS-E	codul					
	roșu*		galben**		verde***			roșu*		galben**		verde***	
	nr	%	nr	%	nr	%		nr	%	nr	%	nr	%
G.C.	57	91	4	6,5	1	1,6	G.C.	54	87	6	9	2	3,2
G.E.	57	91	3	4,8	2	3,2	G.E.	53	85	7	11	2	3,2
Total	114	91	7	5,6	3	2,4	Total	107	86	13	10	4	3,2

* indică competențele sociale evaluate slab dezvoltate

** indică competențele sociale evaluate insuficient consolidate

*** indică competențele sociale evaluate bine dezvoltate și consolidate

Rezultatele obținute prin aplicarea fișei de observare, a SCS-P și Chestionarului pentru identificarea implicării părinților în educația copilului permit determinarea modului în care părinții se implică în activitatea propriului copil, la ce activități preferă să participe alături de el în cadrul grădiniței, cât timp se află împreună cu propriul copil acasă. Rezultatele finale obținute la Chestionarul SCE sunt expuse în Tabelul 3.

Tabelul 3. Nivelul parteneriatului educațional conform Chestionarului SCE- părinți, cadre didactice la etapa de constatare

părinți		Nivel scăzut	Nivel mediu	Nivel înalt	cadre didactice	Nivel scăzut	Nivel mediu	Nivel înalt
G.C.	nr	38	23	1	G.C.	1	1	1
	%	61,29	37,09	1,61		16,6	16,6	16,6
G.E.	nr	37	25	0	G.E.	1	2	0
	%	59,67	40,32	0		16,6	33,3	0
Total	nr	75	48	1	Total	2	3	1
	%	60,48	38,70	0,80		33,3	50	16,6

În contextul analizei datelor din tabelul 3, constatăm dominarea nivelului scăzut de implicare a părinților în parteneriatul educațional și am sesizat necesitatea antrenării familiei în socializarea copilului, precum și a cadrelor didactice în realizarea parteneriatului educațional grădiniță-familie. Procesul dezvoltării unei relații de colaborare familie-grădiniță este unul complex. În consecință, se impune o planificare riguroasă a activităților în sine, pentru a înregistra rezultate benefice în acest caz.

Planificarea activităților date trebuie să se realizeze treptat, axându-se pe cele trei dimensiuni ale eficientizării socializării

preșcolarului, și anume: complianța la reguli, relaționare socială și comportament prosocial, dar și a celor șase componente ale parteneriatului educațional: comunicare, conformitate, creativitate, coerență, coeziune, eficiență cu manifestările cognitive, emoționale și comportamentale.

În concluzie, putem să afirmăm faptul că datele obținute în etapa de constatare ne permit să evidențiem corelația dintre parteneriatul educațional și socializarea preșcolarilor prin prisma componentelor socializării nominalizate mai sus încadrate în dimensiunile: complianța la reguli, relaționare socială, comportament prosocial, comunicare, emoții, cunoștințe.

Scopul experimentului formativ a constatat în implementarea *Modelului pedagogic SPPE* prin Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”.

În cadrul Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare” elaborat și implementat cu scopul de a spijini și promova cooperarea eficientă și constructivă a cadrelor didactice din grădiniță și familie în vederea asigurării continuității în eficientizarea socializării preșcolarilor am desfășurat trei programe formative: Program formativ pentru cadre didactice „Împreună pentru un viitor mai sociabil”, Program formativ pentru părinți „Împreună explorăm și socializăm” și Program formativ pentru preșcolari „Copilărie, prietenie, empatie”.

Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare” a cuprins activități realizate preponderent pentru anumiți beneficiari direcți, atât părinți, cât și cadre didactice, axate pe formarea competențelor parentale și profesionale ale acestora, dar a inclus și activități comune dintre partenerii educaționali, orientate spre fortificarea cooperării pe problema optimizării socializării preșcolarilor.

Validarea Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare” s-a efectuat prin compararea rezultatelor preșcolarilor pe dimensiunile afectiv-volitivă, cognitiv-comportamentală, comunicativ-socială în grupurile experimentală și control, la etapa de constatare și de control.

Datele comparative privind rezultatele finale referitoare la socializarea preșcolarilor din grupul de control (etapa de constatare și de control) și din grupul experimental (etapa de constatare și de control) în

urma aplicării *Fișei de observare a socializării preșcolarilor*, a SCS-P, respectiv SCS-E, sunt prezentate în Tabelele 4, 5, 6.

Tabelul 4. Repartiția subiecților la fișa de observare a socializării preșcolarilor (părinți, cadre didactice) la etapa de constatare și de control (nr., %)

Completat de	Grup	etapa de constatare						etapa de control					
		Nivel scăzut		Nivel mediu		Nivel ridicat		Nivel scăzut		Nivel mediu		Nivel ridicat	
		nr	%	nr	%	nr	%	nr	%	nr	%	nr	%
părinți	control	57	91,93	4	6,45	1	1,61	42	67,74	14	22,58	6	9,67
	experimental	57	91,93	3	4,83	2	3,22	0	0	3	4,83	59	95,16
cadre didactice	control	54	87,09	6	9,67	2	3,22	42	67,74	14	22,58	6	9,67
	experimental	53	85,48	7	11,29	2	3,22	0	0	4	6,45	58	93,54

Analizând Tabelul 4. constatăm diferențe semnificative între rezultatele obținute în etapa de control și etapa de constatare dintre grupul de control și grupul experimental. Preșcolarii din grupul de control nu au beneficiat de Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”, iar rezultatele obținute la etapa de control și la etapa de constatare nu diferă semnificativ. Preșcolarii din grupul experimental au beneficiat de activitățile Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”, fiind semnalate diferențe semnificative între rezultatele finale obținute. Rezultatele experimentale comparative confirmă eficacitatea Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare” prin diferențele semnificative obținute.

Tabelul 5. Repartiția subiecților conform codurilor SCS-P la etapa de control

Grupul	Codul					
	roșu*		galben**		verde***	
	Etapa					
	constatare	control	constatare	control	constatare	control
de control	57 / 92%	42 / 67,7%	4 / 6,4%	14 / 22,5%	1 / 1,6%	6 / 9,6%
experimental	57 / 91,9%	0 / 0%	3 / 4,83%	3 / 4,8%	2 / 3,2%	59 / 95%
*	indică competențele sociale evaluate slab dezvoltate					
**	indică competențele sociale evaluate insuficient consolidate					
***	indică competențele sociale evaluate bine dezvoltate și consolidate					

În Tabelul 5. sunt reflectate rezultatele finale obținute la SCS-P la etapa de control și la etapa de constatare atât pentru grupul experimental, cât și pentru grupul de control.

În grupul de control, rezultatele nu s-au modificat esențial, fiind remarcată o dinamică nesemnificativă. Datele obținute ilustrează că majoritatea preșcolarilor au competențele sociale *slab dezvoltate* și ar avea nevoie de sprijin din partea adulților pentru optimizarea socializării.

Rezultatele SCS-P demonstrează că în grupul experimental predomină competențele sociale *bine dezvoltate și consolidate*. Nici un preșcolar din grupul experimental nu prezintă competențe sociale *slab dezvoltate*.

Tabelul 6. Repartiția subiecților conform codurilor SCS-E la etapa de control

Grupul	Codul					
	roșu*		galben**		verde***	
	Etapa					
	constatare	control	constatare	control	constatare	control
de control	54 / 87%	38 / 61%	6 / 9,6%	14 / 23%	2 / 3,2%	6 / 9,6%
experimental	53 / 85,4%	0 / 0%	7 / 11,2%	4 / 6,4%	2 / 3,2%	58 / 93,5%

* indică competențele sociale slab dezvoltate
 ** indică competențele sociale insuficient consolidate
 *** indică competențele sociale bine dezvoltate și consolidate

Conform rezultatelor din Tabelul 6, care reflectă SCS-E, grupul de control nu a beneficiat de programul formativ. Astfel, cei mai mulți preșcolari au competențe sociale *slab dezvoltate*. Parcurgând programul formativ, grupul experimental a obținut următoarele rezultate: nici un copil nu se află în situația de a nu avea competențele sociale dezvoltate, foarte puțin, doar 4 preșcolari au competențele sociale *insuficient consolidate*, iar majoritatea au competențele sociale *bine dezvoltate și consolidate*. Conform analizei tabelului, se atestă că Programul formativ „Copilărie, prietenie, empatie” desfășurat cu copiii s-a dovedit a fi eficient. În urma desfășurării Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare” și a programului formativ pentru preșcolari, pentru părinți și a programului pentru cadrele didactice, s-au evidențiat progrese în ceea ce privește dezvoltarea socializării preșcolarilor. Astfel, atât părinții, cât și cadrele didactice alături de preșcolari, conlucrând, au obținut rezultate benefice.

Tabelul 7. Indicii parteneriatului educațional în fazele de constatare și control (p.c.)

Parteneriat educațional	constatare		control	
	G.E., p.c.	G.C., p.c.	G.E., p.c.	G.C., p.c.
Comunicare	9,81	9,81	15,11	11,06
Conformitate	10,06	10,15	15,69	11,26
Creativitate	10,16	10,24	15,74	11,26
Coerenta	10,03	10,15	15,53	11,31
Coeziune	10,37	10,56	15,81	11,73
Eficiența	10,23	10,40	15,24	11,74
Total	60,66	61,31	93,13	68,35

Analiza indicilor medii acordați componentelor parteneriatului educațional din perspectiva părinților din grupul experimental ne permite să constatăm dinamica pozitivă în plan general-comparativ cu rezultatele părinților din grupul de control. Punctaj maxim obține componenta *coeziune* (15,81 p.) la subiecții din grupul experimental, la etapa de control. Comparativ cu etapa de constatare, în grupul experimental se evidențiază o creștere semnificativă la toate componentele structurale ale parteneriatului educațional. Cei mai scăzuți indici, la etapa de constatare, se raportează la componenta *comunicare* atât la grupul experimental, cât și la grupul de control (9,81 p.), ceea ce indică o comunicare slabă, deficitară între părțile partenere.

Analizând rezultatele expuse în Tabelul 7., constatăm că Programul experimental aplicat în grupul de părinți s-a dovedit a fi rezultativ. Programul formativ a fost unul eficient și a sporit nivelul de parteneriat educațional.

Datele obținute la etapa de control ne permit să validăm evidenta corelație dintre parteneriatul educațional și socializarea preșcolarilor prin prisma celor trei componente ale socializării: componenta cognitiv-comportamentală, afectiv-volitivă, comunicativ-socială prin complianța la reguli, emoții, relaționare socială, comunicare, cunoștințe, comportament prosocial și a celor șase componente structurale: comunicare, conformitate, creativitate, coerență, coeziune, eficiență a parteneriatului educațional prin manifestările cognitive, emoționale și comportamentale.

Scopul Programului formativ pentru părinți a fost atins: fiind informați și familiarizați despre beneficiile dezvoltării sociale a preșcolarilor, părinții s-au implicat în procesul de dezvoltare a socializării copiilor. Prin urmare, a fost consolidat parteneriatul dintre familie și grădiniță. S-a valorificat experiența pozitivă a părinților în relațiile cu copiii lor, prin exemplificare; s-a argumentat cooperarea dintre grădiniță și familie în vederea dezvoltării socializării copiilor de vârstă preșcolară mare; s-a stimulat interesul părinților de a participa la activitățile de educație formală, nonformală, informală, desfășurate în grădiniță; s-a ameliorat comunicarea dintre cadre didactice și părinți în vederea valorificării Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor; s-au organizat și desfășurat diverse forme de parteneriat (mese rotunde, consultații, ședințe, ateliere de lucru, training-uri etc.) ce vizează problema dezvoltării socializării copiilor cu implicarea activă a părinților și cadrelor didactice; s-a facilitat înțelegerea de către părinți a activităților de dezvoltare a socializării desfășurate în grădiniță, a specificului acestora și a modului de a le asigura continuitatea în mediul familial; s-a confirmat necesitatea ca

părinții să le citească acasă preșcolarilor pentru dezvoltarea socială a acestora; s-a evidențiat valoarea jocului în familie; s-a discutat cu părinții despre importanța jocului acasă și s-au prezentat resurse relevante.

Prin Programul pentru cadrele didactice s-au realizat următoarele obiective: asumarea rolului educațional și implicarea cadrelor didactice în formarea și dezvoltarea personalității copilului pentru integrarea lui în viața socială; conștientizarea importanței dezvoltării sociale la preșcolari prin activitățile de educație formală, informală, nonformală de la grădiniță; educarea copiilor preșcolari prin influența pozitivă a grădiniței; stabilirea unor principii de bază ce trebuie respectate în formarea personalității copiilor, precum și a unor procedee de corectare a unor devieri comportamentale. Așadar, în cadrul Programului formativ pentru cadrele didactice s-a urmărit intensificarea cunoașterii individuale a copiilor, monitorizând manifestarea lor în grădiniță; folosirea unor metode eficiente pentru dezvoltarea psiho-afectivă; găsirea unor soluții comune în planificarea activităților instructiv-educative de educație formală, nonformală, informală; studierea unor cărți, documentare, reviste de specialitate în vederea realizării unor dezbateri pe teme concrete; valorificarea experiențelor personale, profesionale; schimb de experiență; exprimarea opiniei participanților cu privire la acțiunile întreprinse în cadrul acestui program.

În ceea ce privește Programul formativ pentru preșcolari, scopul acestuia a fost de a crea oportunități psiho-educative privind dezvoltarea socială a preșcolarilor; de a forma orientări și comportamente sociale ale copilului: complianța la reguli, relaționare socială, comportament prosocial; de a forma și modela capacități de aplicare în practică a cunoștințelor teoretice sociale însușite de copii; de a asimila sistematic noile cunoștințe sociale; de a forma și consolida sentimente, convingeri. Prin urmare, preșcolarii au însușit cunoștințele despre reguli, relații și comportament; și-au dezvoltat capacități de a stabili interacțiuni cu alți copii și cu adulți; și-au format deprinderi de a cunoaște și a respecta norme de comportare în societate; și-au dezvoltat trăsăturile pozitive de voință și caracter, atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți; abilitățile de a intra în relație cu cei din jur; și-au cizelat comportamentele necesare în grădiniță și în afara ei; au conștientizat importanța autocunoașterii în adoptarea unui stil de viață responsabil; și-au dezvoltat abilitățile necesare lucrului în echipă.

Comparând rezultatele obținute în cadrul experimentului constatativ și rezultatele finale ale subiecților din grupa experimentală, constatăm o creștere progresivă a dezvoltării socializării preșcolarilor și a nivelului parteneriatului educațional grădiniță-familie.

Datele obținute permit să afirmăm că dezvoltarea socializării preșcolarilor, din grupa experimentală, prin Proiectului strategic de valorificarea parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor reprezintă rezultatul intervențiilor pedagogice realizate în cadrul experimentului formativ.

Rezultatele comparative privind nivelul inițial și final al socializării preșcolarilor din ambele grupuri experimentale (grupa experimentală și cea de control), au demonstrat eficacitatea și funcționalitatea *Modelului pedagogic SPPE*.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Cercetarea realizată pune în valoare un șir de aspecte ale eficientizării socializării la copiii de vârstă preșcolară, corelată cu antrenarea în acest proces a familiei/părinților, prin dezvoltarea parteneriatului educațional familie-grădiniță.

Rezultatele obținute în cadrul cercetării experimentale au scos în evidență aspecte valorice și ne-au condus la formularea următoarelor concluzii generale:

1. Analiza opiniilor științifice cu referire la socializare și parteneriat educațional, realizate în cadrul instituțiilor de educație timpurie, cu implicarea familiei, au permis evaluarea din perspectiva paradigmatelor cognitivistă, umanistă, psihanalitică, structuralistă a conceptelor de socializare și parteneriat, cu proiecție spre actualizare. Caracteristicile examinate reflectă, în plan general, conținuturile acestor concepte și, totodată, explică, din perspectiva științifică, ansamblul conținuturilor structurale ale socializării și parteneriatului educațional. Aceasta constituie una din prioritățile politicilor învățământului general, reflectată în documentele de stat atât pe plan național, cât și internațional (Cap. 1, subcapitolul 1.1; 1.2; 1.3, Cap. 2, subcapitolul 2.1) [38; 39; 40; 41].
2. Contradicțiile și divergențele constatate ne-au determinat să conceptualizăm *socializarea și parteneriatul educațional* și să stabilim conținuturile structurale ale acestora, fapt care asigură progresul socializării și oferă oportunitatea stabilirii metodologiei de evaluare a socializării și a parteneriatului educațional grădiniță-familie, realizat în cadrul instituțiilor de educație timpurie. Prin urmare, considerăm că ***socializarea reprezintă un proces dinamic, integru, orientat spre adaptarea subiectului la schimbările și solicitările societății contemporane prin cooperarea actanților educaționali, axată pe dezvoltarea afectivității, cunoștințelor, compliancei la reguli, comunicării, relaționării sociale, comportamentului prosocial*** (Cap. 1.

subcapitolul 1.4.). **Parteneriatul educațional** constituie un demers educațional care, prin comunicare, conformitate, creativitate, coeziune, coerență și eficiență, asigură socializarea și cooperarea partenerilor în soluționarea unei probleme de interes comun și creează o stare de siguranță și confort (Cap. 2. Subcapitolul 2.4.) [42; 45; 41].

3. Cercetarea generată de criza globală a educației, pe de o parte, și estimarea situației curente, fundamentelor teoretico-științifice existente, pe de altă parte, au condus la: necesitatea identificării conținuturilor structurale ale socializării (*emoții, cunoștințe, complianța la reguli, comunicare, relaționarea socială, comportament prosocial*) și ale parteneriatului educațional (*comunicare, conformitate, creativitate, coeziune, coerență, eficiență*); argumentarea importanței identificării metodologiei de evaluare a socializării preșcolarilor și a parteneriatului educațional grădiniță-familie; constatarea deficitului metodologic de modele pedagogice în vederea socializării preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie, axat șpe socializarea preșcolarilor (Cap. 2, subcapitolul 2.2., 2.3) [42; 48; 52].
4. În contextul realizării cercetării experimentale au fost elaborate și validate instrumentele de evaluare a socializării – *Fișa de observare a socializării preșcolarilor*; și a parteneriatului educațional – *Chestionarul de evaluare a parteneriatului educațional (5CE)*. Instrumentul diagnostic elaborat este unul universal, general, care poate fi util pentru specialiștii din domeniul științelor educației, psihologiei, inclusiv pentru cadrele didactice din instituțiile de învățământ general și studenți (Cap. 2 subcapitolul 2.2) [38]. Studiul experimental realizat a contribuit la validarea experimentală a conținuturilor structurale ale socializării (*emoții, cunoștințe, complianța la reguli, comunicare, relaționarea socială, comportament prosocial*) și ale parteneriatului educațional (*comunicare, conformitate, creativitate, coeziune, coerență, eficiență*) și a scos în evidență particularitățile socializării preșcolarilor și a realizării parteneriatului educațional grădiniță-familie în instituțiile de educație timpurie (Cap. 3. subcapitolele 3.2; 3.4.) [47; 49; 51].
5. În baza abordărilor teoretice și sintezei rezultatelor cercetării experimentale realizate, au fost conceptualizate Modelul teoretic al socializării și Modelul structural al parteneriatului educațional. Realizarea în complexitate a studiului experimental și analiza datelor statistice a confirmat existența corelației dintre componentele structurale ale parteneriatului educațional și elementele socializării și a evidențiat specificul legăturilor existente și a permis stabilirea legității de asigurare a eficienței socializării preșcolarilor prin valorificarea

parteneriatului educațional (Cap.2 suscapitolul 2.3., Cap. 3 subcapitolul 3.2.) [43].

6. În urma realizării studiului experimental *Modelul pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie*, a permis stabilirea interconexiunilor dintre principiile de dezvoltare a socializării preșcolarului modern, mediul educațional instituțional și activitățile de educație formală, nonformală, informală realizate în cadrul parteneriatului educațional grădiniță-familie, care asigură progresul socializării preșcolarului prin sfera afectivă, cunoștințe, complianța la reguli, comunicare, relaționare socială, comportament prosocial. Validarea Modelului pedagogic SPPE au fost realizată în baza implementării Proiectului strategic de valorificarea parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor constituit din Programul formativ pentru cadrele didactice din învățământul preșcolar, Programul formativ pentru părinți și Programul formativ pentru copii și activitățile comune dintre partenerii educaționali, orientate spre fortificarea cooperării partenerilor educaționali în vederea optimizării socializării preșcolarilor și a contribuit la eficientizarea socializării copiilor (Cap. 2 subcapitolul 2.3.; Cap. 3 subcapitolul 3.3.) [44; 40; 30].

Studiul realizat în prezenta lucrare deschide *noi perspective* pentru investigațiile practice ulterioare cu privire la identificarea noilor conținuturi structurale ale socializării, elaborarea instrumentelor pentru evaluarea socializării realizate prin intermediul parteneriatului educațional, impactul socializării eficiente în preșcolaritate asupra motivației și orientării de perspectivă a subiecților de vârstă școlară etc.

Este demonstrată valoarea pedagogică a cercetării, a cărei **problemă științifică importantă soluționată** constă în determinarea fundamentelor teoretice și metodologice ale dezvoltării socializării preșcolarului modern prin parteneriatul educațional grădiniță-familie, prin integrarea teoriilor pedagogice și psihologice; în elaborarea și implementarea în practică a *Modelului pedagogic SPPE*, fapt ce a contribuit la eficientizarea pregătirii profesionale a pedagogilor.

În baza concluziilor și rezultatelor cercetării, am formulat următoarele **recomandări**:

1. Valorificarea metodologiei de dezvoltare a socializării preșcolarilor prin parteneriatul educațional grădiniță-familie în activitatea profesională, în elaborarea lucrărilor metodice, ghiduri metodologice, cu implementarea în cadrul instituțiilor de educație timpurie.
2. Aplicarea conținuturilor Programului formativ în instituțiile de

- educație timpurie pentru dezvoltarea parteneriatului educațional cu familia, cu precădere în educația formală, nonformală, informală.
3. Valorizarea Modelului pedagogic SPPE în activitatea specialiștilor din domeniu, fapt care ar conduce la eficientizarea procesului de socializare a copiilor din perspectiva unui parteneriat rezonabil în aria abordărilor actuale.
 4. Aplicarea *Chestionarului 5CE* pentru monitorizarea progresului socializării și a parteneriatului educațional în instituțiile de învățământ general.
 5. Formarea cadrelor didactice pentru dezvoltarea parteneriatului educațional în vederea eficientizării socializării copiilor din instituțiile de învățământ general.

BIBLIOGRAFIE

În limba română:

1. ANTOCI, D. *Educația prin valori și pentru valori: suport de curs*. Chișinău: S.n. Tipogr. "Pulsul Pieței". 2018. 260p. ISBN 978-9975-3223-3-1.
2. BĂRAN-PESCARU, A. *Parteneriat în Educație*. București: Editura Aramis. 2004. 80 p. ISBN 973-679-096-7.
3. BOCOȘ, M.-D., TODEA, A., MARIN, C.D., PINTEA, M.S. *Parteneriatul educațional școală-familie*. Cluj Napoca: Presa Universitară Clujeană. 2011.
4. BOROZAN-COJOCARU, M. Dezvoltarea curriculei pedagogice - investiție în culturalizarea vieții școlare și sociale. În: *Revistă de științe socioumane*, 2009, nr. 2(12), pp. 65-69. ISSN 1857-0119.
5. CARA, A., BULAT, G., GLOBU, N. ș.a. Parteneriatul școală-familie-comunitate în asigurarea coeziunii sociale și calității în educație: Studiu. Chișinău: IȘE, 2018. 148 p. ISBN 978-9975-48-151-9. Disponibil: http://ise.upsc.md/uploads/files/1553681678_mono_pe.pdf
6. CEMORTAN, S. *Dimensiuni psihopedagogice ale socializării copiilor de vârstă timpurie. Monografie*. Chișinău: Institutul de Științe ale Educației. 2015. 112 p. ISBN 978-9975-48-073-4.
7. COJOCARU, V. Activitatea de inovare în învățământ. În *Învățământ superior: tradiții, valori, perspective: Pedagogia Școlii Superioare și Psihopedagogie și Pedagogie în Învățământul Preșcolar și Primar*, 29-30 septembrie 2020. Chișinău, Republica Moldova: Universitatea de Stat din Tiraspol, 2020, Vol. 2, pp. 157-161. ISBN 978-9975-76-311-0, 978-9975-76-313-4.
8. CRISTEA, S. Parteneriatul în educație. În: *Revista Didactica Pro...*, nr.3 (79). Chișinău. Republica Moldova. 2013. 54-56 pp.
9. CUCOȘ, C. *Pedagogie* ediția a II-a, revăzută și adăugită. Iași: Polirom. 2002. 464 p. ISBN 973-681-063-1.
10. CUZNEȚOV, L. *Parteneriatul și colaborarea școală –familie-comunitate. Educație de calitate a copiilor și părinților*. Chișinău. 2018. 186 p. ISBN 978-9975-110-93-8.

11. FURTUNĂ, C. *Sociologie generală*. editia a III-a. Bucuresti: Editura Fundației România de mâine. 2007. 147 p. ISBN 978-973-725-802-1.
12. GLAVA, A., GLAVA C., *Introducere în pedagogia preșcolară*. Cluj Napoca: Dacia Educațional. 2002. 276 p. ISBN 973-35-1471-3.
13. GOLEMAN, D. *Inteligența emoțională*. București: Curtea Veche Publishing. 2001. 536 p. ISBN 978-606-44-0072-7.
14. GOLUBIȚCHI, S. Evaluarea bazată pe competențe în învățământul general. În: Acta et commentationes. Nr. 4(22). 2020. ISSN 1857-0623 /ISSNe 2587-3636.
15. IONEL, M., BOTNARI, V. Parteneriatul educațional IET-familie axat pe eficientizarea comunicării părinți -copii. În: Conferința Științifică studentească cu participare internațională. Ediția LXXI. Moldova: Chișinău. 2022.
16. MĂȚĂ, L., BOGHIAN, I. Curricular innovations in the romanian training programmes for in service preprimary and primary school teachers. În: Jurnalul de Inovare în Psihologie, Educație și didactică. Vol. 17, Nr. 1.2013. p. 21 – 32. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/290962876_CURRICULAR_INNOVATIONS_IN_THE_ROMANIAN_TRAINING_PROGRAMMES_FOR_IN-SERVICE_PRE-PRIMARY_AND_PRIMARY_SCHOOL_TEACHERS
17. MÎSLIȚCHI, V. *Parteneriatul educațional familie-grădiniță-școală*. Chișinău: Pulsul Pieței, 2015, p.43/ 250 ISBN 978-9975-3040-7-8.
18. MICLEA, M., BĂLAJ, A., PORUMB, M., PORUMB, D., PORUMB, S. Ped a: platformă de evaluare a dezvoltării 3-6/7 ani. Cluj-Napoca: Editura ASCR. 2010. 278 p. ISBN 978-973-7973-87-0.
19. MIH, V. Psihologie educațională. Colecția educație. Cluj Napoca: ASCR 2018. 562 p. ISBN 9786069770290.
20. PANICO, V. Teoria și metodologia cercetării. Chișinău: UST, 2022, 127 p. ISBN 978-9975-76-379-0.
21. PAPUC, L., COJOCARU, M., SADOVEI, L. RURAC, A. *Teoria educației: suport de curs*. Univ. Pedagogică de Stat “Ion Creangă”. Centrul de Resurse Curriculare pentru Învăț. Sup. – Ch.: UPS “Ion Creangă”, 2006. p. 150. Disponibil <http://dir.upsc.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/18/Papuc%2C%20Ludmila%20-%20Teoria%20educatiei.%20Suport%20de%20curs.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
22. SACALIUC, N. *Dezvoltarea socio-emoțională a preșcolarilor. Suport de curs pentru studenții ciclului II-studii superioare de masterat Specialitatea – Managementul educației timpurii*. Universitatea de Stat „Alec Russo”, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte, Catedra de Științe ale Educației. Bălți, 2019. p. 85. Disponibil: http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/4483/1/dezv_socio_emot.pdf
23. SACALIUC, N.; COJOCARU, V. Fundamente pentru o știință a educației copiilor de vârstă preșcolară. Chișinău. Cartea

Moldovei, 2005 (F.E.-P. “Tipografia Centrală”). – 332 p. ISBN 9975–60–185–5

24. SCHAUB, H., ZENKE, K.G. *Dicționar de pedagogie*. Polirom. 2001. 251/341 p. ISBN 9736836657.
25. SZCZEPANSKI, J. *Noțiuni elementare de sociologie*. Editura Științifică. 1972. 77/440 p.
26. ȘTEFAN, C., KALLAY, E. *Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari. Ghid practic pentru educatori*. Cluj Napoca: Editura ASCR. 2010. 309 p. ISBN 978-973-7973-99-3.
27. VRĂȘMAȘ, E., *A Parteneriatul educațional*. București: Editura E.D. 2002.

În limba rusă:

28. БЕККЕР, Н. В. Основы формирования социальной компетентности школьников. Научно-педагогическое обозрение. Pedagogical Review. 2015. 2 (8) URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/osnovy-formirovaniya-sotsialnoy-kompetentnosti-shkolnikov/viewer> (14.07.03)
29. *Психологическая диагностика*. Под ред. М.К. Акимовой. СПб.: Изд-во „Питер”, 2005.

În limba engleză:

30. BENGA, O., SUSA-ERDOGAN, G. FRIEDLMEIER, W., CORAPCI, F., ROMONTI, M. Maternal self-construal, Maternal socialization of emotions and child emotion regulation in a sample of romanian mother-toddler dyads. In *Frontiers Psychology*. vol.9. 2018. Available: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2018.02680/full>
31. BERLINER; D.C. Educational Research: The Hardest Science of All. In: *Educational Researcher* 31(8),. 2002. 18-20 pp.
32. SMIT, F., DRIESSEN, G., SLUITER, R., & SLEEGERS, P. (2007). Types of parents and school strategies aimed at the creation of effective partnerships. Paper 6th International Conference of the European Research Network About Parents in Education (ERNAPE), ‘Schools & Families in partnership: Looking into the future’, Nicosia, Cyprus, August 29-31.

Resurse on-line:

33. Ministerul Educației Naționale. Curriculum pentru educația timpurie, 2019. <https://www.edu.ro/invatamant-prescolar>.
34. Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani [citată 06.07.2020]. Disponibil: www.edu.ro
35. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova. Cadru de referință al Educației timpurii din Republica Moldova. Chișinău: Lyceum, 2018: Tipografia Centrală. ISBN 978-9975-3285-4-8. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/cadru_de_referinta_ed._timpurii_tip_ar_0.pdf
36. LEN nr.1/2011, actualizată 2022, consolidată cu modificările și completările ulterioare Available on: https://edu.ro/sites/default/files/fisiere/Legislativ/2022/LEN_2011_actualizata_2022.pdf [online, 1.11.2022].
37. *Codul Educației al Republicii Moldova*. Nr. 152 din 17.07.2014. In:

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTOAREI LA TEMA TEZEI

38. ANTOCI, D., **ANDRASCIUC BIRTOK, V.** The kindergarten-family partnership versus the socialization of preschoolers in an educational context. În: *Analele Universității Craiova. PSYCHOLOGY - PEDAGOGY* Year – XXI. 2022, nr. 44, Issue 2, pp. 121-135. ISSN 2668-6678 ISSN-L 1582-313X. URL: https://aucpp.ro/wp-content/uploads/2023/01/AUC_PP_2022_no_44_issue_2_December_2022.pdf
39. ANTOCI, D., **ANDRASCIUC BIRTOK, V.** The development of the socialization of preschoolers through the prism of the kindergarten family partnership in the contexts of formal, nonformal, informal education. In: *Advances in education sciences. Virtual Learning Environments Research Laboratory, University of Craiova.* 2022, Vol. 4, Issue 1, pp.41-64. ISSN 2668-5256. DOI 10.5281/zenodo.7492793. Disponibil: https://aesj.ro/wp-content/uploads/2022/12/AESJ_4_1_2022_42-64.pdf
40. **ANDRASCIUC BIRTOK, V.** Activitățile extracurriculare și rolul acestora în dezvoltarea socială a preșcolarilor. *Extracurricular Activities and Their Role in the Social Development of Preschoolers.* In: *Revista Didactica Pro...*, revistă de teorie și practică educațională. Categoria B. 2022, nr. 2-3(132-133), pp. 74-76. ISSN 1810-6455. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.6721999>. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/74-76_37.pdf
41. **ANDRASCIUC BIRTOK, V.** Jocul – forma esențială de activitate în grădiniță pentru dezvoltarea socială a preșcolarului modern. *The Game as an Essential Form of Activity in Kindergarten for the Social Development of the Modern Preschooler.* In: *Revista Didactica Pro...*, revistă de teorie și practică educațională. Categoria B. 2021, nr. 4-5 (128-129), pp. 57-59. ISSN 1810-6455. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.5596858>. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/57-59_26.pdf
42. **ANDRASCIUC BIRTOK, V.** Abordări ale rușinii ca factor perturbator în socializarea preșcolarilor. *Shameful approaches as a disturbing factor in preschool socialization.* În: *Univers Pedagogic.* Categoria B. 2021, nr. 3(71), pp. 102-104. ISSN 1811-5470. DOI: <https://doi.org/10.52387/1811-5470.2021.3.14>. URL: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/102-104_19.pdf
43. ANTOCI, D., **ANDRASCIUC BIRTOK, V.** Modelul funcțional al parteneriatului educațional contemporan. *The functional model of contemporary educational partnership.* In: *Acta et commentationes Sciences of Education.* Categoria B . 2022, nr. 4(30), pp. 78-87. ISSN 1857-0623 /ISSNe 2587-3636. DOI: <https://doi.org/10.36120/2587-3636.v30i4.78-87>. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/78-87_11.pdf
44. **ANDRASCIUC BIRTOK, V., ANTOCI, D.** Peculiarities of educational partnership in preschool educational institutions. In: *X International Scientific and Practical Conference Modern education: strategies and technologies of teaching youth and adults.* Збірник наукових праць у 2 частинах. Частина 2. February 23-24, 2023, Переяслав: Ucraina. pp.11.23. ISBN 978-617-7747-69-6. <https://uhsp.edu.ua>

45. **ANDRASCIUC, V.** Dezvoltarea abilităților sociale de viață la preșcolari prin activități instructiv educative la grădiniță. În: *Actual priorities of modern science, education and practice Proceedings of the XII International Scientific and Practical Conference*, March 29-April 01, 2022, Paris: Franța, pp.523-525. ISBN - 979-8-88526-748-9 DOI - 10.46299/ISG.2022.1.12. Disponibil: <https://isg-konf.com/actual-priorities-of-modern-science-education-and-practice/>
46. **ANDRASCIUC, V.** Colaborarea părinte-copil în dezvoltarea socializării la preșcolari. În: *Lucrările conferinței științifice internaționale: Orientări creative în învățământul și cercetarea românească la 30 de ani de la Revoluție. vol.I. Conferința internațională Orientări creative în învățământul și cercetarea românească la 30 de ani de la Revoluție. O privire intra-pluri și transdisciplinară*, Bacău: România; ISBN 978-973-0-30978-2/ 978/973-0-30979-9.
47. **BIRTOK, V.** Colaborarea educatoarei cu familia preșcolarilor în vreme de pandemie. În: *Lucrările conferinței internaționale: Interferențe de succes pentru reconectare. Conferința internațională Interferențe de succes pentru reconectare*. 28 aprilie 2021, Galați, România, pp. 698-700. ISBN 978-606-8969-97-8. Disponibil: <https://cyberbullying.scoala28gl.ro/wp-content/uploads/2021/05/Brosura-conferinta-V3-FINAL.pdf>
48. **ANDRASCIUC, V.** Grădinița, familia, lectura și dezvoltarea socio-emoțională a preșcolarului. În: Simpozionul internațional *Cartea, condiție a demersului educațional de calitate*. 28 noiembrie 2020, Buzău, România. ISSN 2286-007X.
49. **ANDRASCIUC BIRTOK, V.** Studiu privind eficiența implicării familiei în dezvoltarea socio-emoțională a copilului în vreme de pandemie. În: Revista electronică de educație Academia ABC. Educație și orizonturi, martie 2021, nr.5, pp. 252-255. ISSN 2734 5491 ISSN-L 2734-5491. Disponibil: <https://academiaabc.ro/wp-content/uploads/2021/03/Importanta-implicarii-familiei-in-viata-scolarului.pdf>
50. **BIRTOK, V.** Creativitatea pedagogică în sistemul educațional contemporan din grădiniță, în parteneriat cu familia preșcolarului. Revista educativă Napocensis, mai 2022, nr.2, pp. 84-87. ISSN 2821-5435, ISSN_L 2821-5435. Disponibil: [https://storage.googleapis.com/production-bluehost-v1-0-0/120/1192120/c9BLH2Ji/b865e2f4f29f4565a95009a9f4e0f55a?fileName=Revista%20mai%202022%20\(editia%20II\).pdf](https://storage.googleapis.com/production-bluehost-v1-0-0/120/1192120/c9BLH2Ji/b865e2f4f29f4565a95009a9f4e0f55a?fileName=Revista%20mai%202022%20(editia%20II).pdf)
51. **CHIRICĂ, G., ANDRASCIUC, V.** Socializarea la vârsta preșcolară și valențele familiei în acest proces. În: *Tradiție și inovație în educație Învățământul general: tradiție și inovație*, vol.I, 18-19 octombrie 2019, Chișinău: Universitatea de Stat din Tiraspol, pp.14-20. ISBN 978-9975-76-289-2. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/94861
52. **CHIRICĂ, G., ANDRASCIUC, V.** Grădinița-mediul educațional favorabil socializării copilului preșcolar. În: *Orientări axiologice ale constructivismului în educația modernă Conferință științifico-practică cu participare internațională*, ediția a III-a, 31 ianuarie-1 februarie 2020, Chișinău: Universitatea de Stat din Tiraspol, pp 23-27. ISBN 978-9975-76-299-1. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/97045
53. **ANDRASCIUC, V.** Importanța parteneriatului grădiniță-familie în eficientizarea socializării la preșcolari. În: *Materialele Conferinței republicană a cadrelor didactice*, 1-2 martie 2019, volumul V. Chișinău: Universitatea de Stat din Tiraspol, pp.143-150. ISBN 978-9975-76-266-3. Disponibil:

https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/92863

54. **ANDRASCIUC, V.** Calitățile educatoarei în stabilirea unei relații eficiente dintre ea, copil și părinte în actul de socializare a preșcolarilor. În: *Materialele Conferinței republicane a cadrelor didactice*, vol.IV, 28-29 februarie 2020. Chișinău: Universitatea de Stat din Tiraspol, pp 6-11, ISBN 978-9975-76-300-4, Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/96694
55. **ANDRASCIUC, V.** Modalități de dezvoltare a socializării copilului preșcolar. În: *Materialele Conferinței Învățământ superior: tradiții, valori, perspective Pedagogia Școlii Superioare și Psihopedagogie Și Pedagogie în Învățământul Preșcolar și Primar*, vol. 2, 29-30 septembrie 2020. Chișinău: Universitatea De Stat din Tiraspol. pp.122-126 ISBN 978-9975-76-311-0, 978-9975- 76-313-4. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/114561
56. **ANDRASCIUC, V.** Eficientizarea colaborării dintre grădiniță și familie prin parteneriatul educațional. În: *Materialele Conferinței Învățământ superior: tradiții, valori, perspective Științe Socio-umanistice și Didactica Științelor Socio-umanistice* Vol. 3. 29-30 septembrie. 2020. Chișinău, Republica Moldova. Universitatea de Stat din Tiraspol, pp. 93-96 ISBN 978-9975-76-311-0, 978-9975-76-314-1. URL: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/114628
57. **CHIRICĂ, G., ANDRASCIUC, V.** Socializarea la vârsta preșcolară și rolul parteneriatului grădiniță-familie în acest proces. În: *Materialele conferinței Orientări actuale în cercetarea doctorală*, Ediția 8. 8, 15 septembrie 2019. Bălți, Republica Moldova. Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, pp.114-119. ISBN 978-9975-50-236-8. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/89609
58. **ANDRASCIUC, V.** Studiu privind colaborarea cu părinții în activitățile instructiv-educative on-line a preșcolarilor în vreme de pandemie. În: *Materialele Conferinței Educația în fața noilor provocări*, Vol.2. 5-6 noiembrie 2021. Chișinău. Universitatea de Stat din Tiraspol, pp. 7-11. ISBN 978-9975-76-371-4. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/149015

ADNOTARE

Birtok Andrasciuc Vasilica

„Socializarea preșcolarilor în contextul parteneriatului educațional grădiniță-familie”,
teză de doctor în științe ale educației, Chișinău, 2023

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, 148 pagini de text de bază, bibliografie din 206 de titluri, 13 anexe, 44 figuri și 41 tabele.

Publicații la tema tezei: rezultatele obținute sunt publicate în 21 de lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: eficientizarea socializării, educație timpurie, instituție de educație timpurie, proiect de parteneriat educațional grădiniță-familie, vârstă preșcolară,

Scopul cercetării constă în fundamentarea teoretico-aplicativă, elaborarea și validarea *Modelului pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie*.

Obiectivele cercetării: determinarea fundamentelor pedagogice și psihologice ale socializării preșcolarilor în contextul parteneriatului educațional; stabilirea reperelor conceptuale și metodologice ale parteneriatului educațional grădiniță-familie pentru socializarea preșcolarilor; evaluarea nivelului de socializare a preșcolarilor în cadrul parteneriatului educațional; elaborarea și validarea metodologiei de cercetare a socializării preșcolarilor în contextul parteneriatului educațional; validarea Modelului pedagogic SPPE; elaborarea concluziilor generale și a recomandărilor.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării se axează pe problematica mediului preșcolar, pe stabilirea cadrului teoretic al socializării preșcolarilor în contextul parteneriatului educațional; elaborarea *Modelului teoretic al socializării* și a definiției conceptului conceptului de socializare; elaborarea *Modelului structural al parteneriatului educațional* și identificarea *Mecanismului funcțional de interconexiuni interne a parteneriatului educațional* și a definiției conceptului de parteneriat educațional; determinarea legității asigurării eficienței socializării preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional; conceptualizarea *Modelului pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie*. Identificarea corelației dintre parteneriatul educațional și socializarea preșcolarilor prin prisma celor trei dimensiuni ale socializării: cognitiv-comportamentală, afectiv-volitivă, comunicativ-socială și a celor șase componente structurale ale parteneriatului educațional: comunicare, conformitate, creativitate, coerență, coeziune, eficiență prin manifestările cognitive, emoționale și comportamentale.

Rezultatele obținute care au contribuit la soluționarea problemei științifice importante rezidă în *conceptualizarea Modelului pedagogic SPPE, fapt care a contribuit* la progresul socializării preșcolarilor în vederea răspunderii nevoii adaptării sociale.

Semnificația teoretică a cercetării rezidă în: conceptualizarea științifică a socializării și a parteneriatului educațional; interpretarea științifică a funcționalității legității asigurării socializării preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional; fundamentarea teoretică a *Modelului pedagogic SPPE*; descrierea oportunităților strategice de stimulare a parteneriatului educațional pentru socializare; formularea indicatorilor, descriptorilor și valorilor parteneriatului educațional; fundamentarea teoretică a Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor

Valoarea aplicativă a cercetării se profilează din: elucidarea condițiilor pedagogice pentru implementarea și validarea experimentală a *Modelului pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie*; elaborarea *Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor* constituit din programele formative pentru cadrele didactice din învățământul preșcolar, pentru părinți și pentru preșcolari orientate spre proiectarea și implementarea activităților didactice cu preșcolarii pe domenii de dezvoltare, integrate, liber alese, pentru dezvoltarea personală; elaborarea recomandărilor practice pentru formarea continuă a cadrelor didactice implicate în procesul educațional; elaborarea și validarea instrumentelor de evaluare a socializării – *Fișa de observare a socializării preșcolarilor*; și a parteneriatului educațional – *Chestionarul de evaluare a parteneriatului educațional*. Instrumentele diagnostice elaborate pot fi utile și benefice pentru specialiștii din domeniul științelor educației, psihologiei, inclusiv pentru cadrele didactice din instituțiile de învățământ general și studenți

Implementarea rezultatelor științifice. Cercetarea aplicativă s-a desfășurat în Școala Gimnazială Nr. 5, Școala Gimnazială Nr.10, Sighetu Marmatei, Maramureș, România, în anii școlari 2020-2021, 2021-2022 constituit din 124 subiecți-preșcolari (6 grupe) și 124 subiecți-părinții acestor copii, 6 cadre didactice în evidențierea caracteristicilor socializării preșcolarului.

ANNOTATION

Birtok Andrașciuc Vasilica

„Socialization of preschoolers in the context of kindergarten-family educational partnership”.

PhD thesis in educational sciences, Chișinău, 2023

Structure of the thesis: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, 148 pages of basic text, bibliography of 206 titles, 13 appendices, 44 figures and 41 tables.

Publications on the topic of the thesis: the obtained results are published in 21 scientific papers.

Keywords: socialization efficiency, early education, early education institution, kindergarten-family educational partnership project, preschool age.

The purpose of the research consists in the theoretical-applicative substantiation, elaboration and validation of the SPPE Pedagogical Model.

Research objectives: determining the pedagogical and psychological foundations of the socialization of preschoolers in the context of the educational partnership; establishing the conceptual and methodological benchmarks of the kindergarten-family educational partnership for the socialization of preschoolers; assessment of the socialization level of preschoolers within the educational partnership; the development and validation of the research methodology of the socialization of preschoolers in the context of the educational partnership; validation of the SPPE Pedagogical Model; drawing up general conclusions and recommendations.

The novelty and scientific originality of the research is focused on the issue of the preschool environment, on the establishment of the theoretical framework of the socialization of preschoolers in the context of the educational partnership; elaboration of *the theoretical model of socialization* and the definition of the concept of the concept of socialization; the elaboration of the *Structural Model of the educational partnership* and the identification of *the functional Mechanism of internal interconnections of the educational partnership* and the definition of the concept of educational partnership; determining the legality of ensuring the effectiveness of the socialization of preschoolers by capitalizing on the educational partnership; the conceptualization of the *SPPE Pedagogical Model*. Identifying the correlation between the educational partnership and the socialization of preschoolers through the lens of the three dimensions of socialization: cognitive-behavioral, affective-volitional, communicative-social and the six structural components of the educational partnership: communication, conformity, creativity, coherence, cohesion, efficiency through the manifestations cognitive, emotional and behavioral.

The obtained results that contributed to the solution of the important scientific problem reside in the conceptualization of the SPPE Pedagogical Model, a fact that contributed to the progress of preschoolers' socialization in order to meet the need for social adaptation.

The theoretical significance of the research resides in: the scientific conceptualization of socialization and educational partnership; the scientific interpretation of the functionality of the legitimacy of ensuring the socialization of preschoolers by capitalizing on the educational partnership; the theoretical substantiation of the SPPE Pedagogical Model; description of strategic opportunities to stimulate the educational partnership for socialization; formulating the indicators, descriptors and values of the educational partnership; the theoretical substantiation of the Strategic Project for capitalizing on the educational partnership for the socialization of preschoolers.

The applied value of the research comes from: the elucidation of the pedagogical conditions for the implementation and experimental validation of the SPPE Pedagogical Model; the elaboration of the Strategic Project for the valorization of the educational partnership for the socialization of preschoolers consisting of training programs for preschool teachers, for parents and for preschoolers oriented towards the design and implementation of didactic activities with preschoolers in areas of development, integrated, freely chosen, for personal development; the development of practical recommendations for the continuous training of teaching staff involved in the educational process; development and validation of socialization evaluation tools - Socialization observation sheet of preschoolers; and educational partnership – Educational partnership evaluation questionnaire. The developed diagnostic tools can be useful and beneficial for specialists in the field of educational sciences, psychology, including teachers from general education institutions and students

Implementation of scientific results. The applied research was carried out in Secondary School No. 5, Secondary School No. 10, Sighetu Marmăției, Maramureș, Romania, in the school years 2020-2021, 2021-2022 consisting of 124 subjects-preschoolers (6 groups) and 124 subjects-parents of these children, 6 teaching staff in highlighting the characteristics of socialization the preschooler.

АННОТАЦИЯ

Бирток Андрашук Василика

„Социализация дошкольников в контексте образовательного партнерства детский сад-семья”,
Кандидатская диссертация педагогических наук, из Кишинева, 2023 г.

Структура диссертации: введение, три главы, общие выводы и рекомендации, 148 страниц основного текста, библиография из 206 наименований, 13 приложений, 44 рисунка и 41 таблица.

Публикации по теме диссертации: полученные результаты опубликованы в 21 научной работе.

Ключевые слова: эффективность социализации, раннее воспитание, дошкольное учреждение, воспитательный партнерский проект «детский сад – семья», дошкольный возраст.

Цель исследования состоит в теоретико-прикладном обосновании, разработке и апробации Педагогической Модели SPPE.

Задачи исследования: определение педагогико-психологических основ социализации дошкольников в условиях воспитательного партнерства; установление концептуальных и методологических ориентиров детско-семейного воспитательного партнерства для социализации дошкольников; оценка уровня социализации дошкольников в рамках воспитательного партнерства; разработка и апробация методики исследования социализации дошкольников в условиях воспитательного партнерства; валидация Педагогической Модели PPE; составление общих выводов и рекомендаций.

Научная новизна и оригинальность исследования сосредоточены на проблеме дошкольной среды, на установлении теоретических основ социализации дошкольников в условиях о воспитательного партнерства; разработка теоретической модели социализации и определение понятия социализации; разработка Структурной модели воспитательного партнерства и выявление Механизма функционирования внутренних взаимосвязей воспитательного партнерства и определение понятия воспитательного партнерства; определение правомерности обеспечения эффективности социализации дошкольников при использовании воспитательного партнерства; концептуализация Педагогической Модели SPPE. Выявление взаимосвязи воспитательного партнерства и социализации дошкольников через призму трех измерений социализации: когнитивно-поведенческого, аффективно-волевого, коммуникативно-социального и шести структурных компонентов воспитательного партнерства: общения, уступчивости, творчества, согласованность, сплоченность, эффективность представляющих когнитивную, эмоциональную и поведенческую сферы.

Полученные результаты, способствовавшие решению важной научной проблемы, заключаются в концептуализации *Педагогической Модели SPPE*, что способствовало прогрессу социализации дошкольников с целью удовлетворения потребности в социальной адаптации.

Теоретическая значимость исследования заключается в: научной концептуализации социализации и воспитательного партнерства; научное осмысление функционала правомерности обеспечения социализации дошкольников за счет использования воспитательного партнерства; теоретическое обоснование *Педагогической модели SPPE*; описание стратегических возможностей стимулирования воспитательного партнерства для социализации; формулирование показателей, дескрипторов и значений воспитательного партнерства; теоретическое обоснование Стратегического проекта использования воспитательного партнерства для социализации дошкольников

Прикладное значение исследования состоит в: выяснении педагогических условий реализации и экспериментальной проверки *Педагогической модели SPPE*; разработка *Стратегического проекта валоризации воспитательного партнерства для социализации дошкольников*, состоящего из обучающих программ для воспитателей дошкольных учреждений, родителей и дошкольников, ориентированных на разработку и осуществление дидактической деятельности с дошкольниками по направлениям развития, интегрированных, свободно выбранных, для личного развития; разработка практических рекомендаций по непрерывному повышению квалификации педагогических кадров, вовлеченных в образовательный процесс; разработка и валидация инструментов: для социализации – Лист наблюдения за социализацией дошкольников; для воспитательного партнерства – анкета для оценки образовательного партнерства. Разработанный диагностический инструментарий может быть полезен специалистам в области педагогических наук, психологии, в том числе учителям общеобразовательных учреждений и студентам.

Внедрение научных результатов. Прикладное исследование проводилось в средней школе № 1 г. 5, Средняя школа № 10, Сигету Мармацей, Марамуреш, Румыния, в 2020-2021 учебном году, 2021-2022 учебном году, состоящая из 124 предметов-дошкольников (6 групп) и 124 предметов-родителей этих детей, 6 педагогических работников, выделяющих Особенности социализации дошкольника.

BIRTOK ANDRASCIUC VASILICA

**SOCIALIZAREA PREȘCOLARILOR ÎN CONTEXTUL
PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL GRĂDINIȚĂ-FAMILIE**

531.01 - TEORIA GENERALĂ A EDUCAȚIEI

**REZUMATUL
tezei de doctor în științe ale educației**

Aprobat spre tipar: 28.06.2023

Formatul hârtiei 60x84 1/16

Hârtie ofset. Tipar ofset.

Tiraj: 50 ex.

Coli de tipar.: 1,97 c.a.

Comanda nr. 50

Centrul Editorial-Pedagogic al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”
din Chișinău, Str. Ion Creangă, nr.1, MD-2069